

ПрАТ «ВНЗ «МІЖРЕГІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ УПРАВЛІННЯ
ПЕРСОНАЛОМ»

Північноукраїнський інститут імені Героїв Крут

МАУП
Кафедра Психології

Затверджено
Директор Північноукраїнського
інституту імені Героїв Крут

Віталій ГОЛІШ

2025 р.

Схвалено на засіданні кафедри
Психології
Протокол № № 1 від 28.08.2025 р.
В.о. завідувача кафедри

Олег МАКЛЮК

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

«ОСНОВИ МЕДІАЦІЇ»

спеціальності:

053 Психологія

(шифр і назва спеціальності)

освітнього рівня:

Бакалавр

(назва освітнього рівня)

освітньої програми:

«Психологія»

(назва освітньої програми)

спеціалізації:

-

(за наявності)

(назва спеціалізації)

Розробник (-и) силябусу навчальної дисципліни:
Маклюк О. В., старший викладач кафедри Психології

Викладач:
Маклюк О. В., старший викладач кафедри Психології

Силябус розглянуто на засіданні кафедри Психології
Протокол № 1 від 28.08.2025 р.

Загальна інформація про навчальну дисципліну

Назва навчальної дисципліни	Основи медіації
Шифр та назва спеціальності	053 Психологія
Рівень вищої освіти	Перший (бакалаврський) рівень вищої освіти
Статус дисципліни	обов'язкова
Кількість кредитів і годин	4 кредитів/120 год. Лекції: 20 год. Практичні заняття: 20 год. Самостійна робота: 80 год.
Термін вивчення дисципліни	VIII семестр
Мова викладання	українська
Вид підсумкового контролю	екзамен
Сторінка дисципліни на сайті	https://chern.maup.com.ua/silabusi-obov-jazkovih-navchalnih-disciplin-psihologija-pershij-bakalavrskij-riven/

Загальна інформація про викладача. Контактна інформація. Комунікація.

П.І.Б. викладача	Маклюк Олег Володимирович
Науковий ступінь	-
Вчене звання	-
Посада	старший викладач кафедри Психології
Дисципліни, які викладає НПП	Інформаційні системи і технології, Диференціальна психологія, Експериментальна психологія, Клінічна психологія
Напрями наукових досліджень	Психологія, Економіка, Державне управління
Посилання на реєстри ідентифікаторів для науковців	ORCID: 0000-0002-7429-692X Профіль Google Академія: https://scholar.google.com/citations?hl=en&user=H6hgQv0AAAAJ
Контактна інформація викладача:	
Е-mail:	olegmakluk77@gmail.com
Контактний тел.	+380730966541
Портфоліо викладача на сайті кафедри	https://chern.maup.com.ua/wp-content/uploads/2024/02/2024_makljuk-o.v.-portfolio-maup-1.pdf

Анотація курсу:

Курс «Основи медіації» призначений для розширення знань студентів-юристів про альтернативному методі вирішення спорів – медіації. Медіація - ключовий інструмент вирішення конфліктів, заснований на принципах співпраці, співпереживання і активного слухання. В рамках цього курсу студенти отримають загальне уявлення про засади медіації та зможуть поглибити свої знання про її практичних аспектах. Зокрема, вони будуть вивчати техніки спілкування, активне слухання, ефективний діалог і методи вирішення конфліктів з

використанням комунікативних стратегій, що використовуються в медіації. Під час навчання приділяється увага нормативного регулювання медіації та її розвитку в Україні та за кордоном. Крім того, курс буде охоплювати етичні та юридичні аспекти медіації, а також буде включати реальні сценарії та вправи для практичного застосування отриманих знань. Завдяки цьому курсу студенти зможуть розвинути навички вирішення конфліктів, які корисні як у професійному житті, так і в особистому спілкуванні.

Предметом вивчення навчальної дисципліни є форми, принципи і методи медіації.

Метою курсу: забезпечити формування професійних компетенцій у майбутніх психологів в оволодінні навичками діагностики правового спору і визначення можливості використання медіації у професійній діяльності.

Академічна чесність. У своїй діяльності щодо реалізації державної політики в області якості освіти дотримуються основних принципів і фундаментальних цінностей академічної чесності та етики академічних відносин, зазначених в "Кодексі академічної чесності Національної агенції із забезпечення якості вищої освіти".

Завдання навчальної дисципліни: здійснюється теоретична підготовка студентів з таких питань: нормативно-правове регулювання та історія розвитку медіації в Україні; медіація в приватноправових спорах і публічно-правових спорах; місце медіації у діяльності психолога; міжнародне регулювання медіації та розвиток медіації у зарубіжних країнах; основи теорії конфліктів; концепція медіації як альтернативного методу вирішення спорів; процедури медіації; медиаторские компетенції і професія медиатора в Україні.

Пререквізити навчальної дисципліни. базові знання в області психології, конфліктології, юриспруденції. Постреквізиты: використання альтернативних методів вирішення спорів в певних сферах суспільних відносин.

Програмні компетентності:

<p>Загальні компетентності (ЗК)</p>	<p>ЗК1. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях. ЗК2. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності. ЗК4. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями. ЗК5. Здатність бути критичним і самокритичним. ЗК6. Здатність приймати обґрунтовані рішення. ЗК7. Здатність генерувати нові ідеї (креативність). ЗК8. Навички міжособистісної взаємодії. ЗК10. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні. ЗК11. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.</p>
<p>Спеціальні (фахові, предметні) компетентності (СК)</p>	<p>СК1. Здатність оперувати категоріально-понятійним апаратом психології СК3. Здатність до розуміння природи поведінки, діяльності та вчинків. СК4. Здатність самостійно збирати та критично опрацьовувати,</p>

	<p>аналізувати та узагальнювати психологічну інформацію з різних джерел.</p> <p>СК7. Здатність аналізувати та систематизувати одержані результати, формулювати аргументовані висновки та рекомендації.</p> <p>СК10. Здатність дотримуватися норм професійної етики .</p> <p>СК12. Здатність до розуміння соціальної обумовленості особистості та життєвого шляху індивіда, а також ролі індивіда в життєдіяльності соціальних організацій, спільнот.</p> <p>СК13. Здатність до застосування соціально-психологічних понять, концепцій та теорій для інтерпретації соціально-психологічних явищ і процесів.</p> <p>СК14. Здатність до розуміння закономірностей взаємодії індивідів, соціальних груп, спільнот.</p>
<p>Результати навчання</p>	<p>ПР1 Аналізувати та пояснювати психічні явища, ідентифікувати психологічні проблеми та пропонувати шляхи їх розв'язання</p> <p>ПР2 Розуміти закономірності та особливості розвитку і функціонування психічних явищ в контексті професійних завдань.</p> <p>ПР4 Обґрунтовувати власну позицію, робити самостійні висновки за результатами власних досліджень і аналізу літературних джерел.</p> <p>ПР7 Рефлексувати та критично оцінювати достовірність одержаних результатів психологічного дослідження, формулювати аргументовані висновки.</p> <p>ПР11 Складати та реалізовувати план консультативного процесу з урахуванням специфіки запиту та індивідуальних особливостей клієнта, забезпечувати ефективність власних дій.</p> <p>ПР14 Ефективно виконувати різні ролі у команді у процесі вирішення фахових завдань, у тому числі демонструвати лідерські якості.</p> <p>ПР17 Демонструвати соціально відповідальну та свідому поведінку, слідувати гуманістичним та демократичним цінностям у професійній та громадській діяльності.</p> <p>ПР 21. Реалізовувати програми з міжособистісної та міжгрупової взаємодії які сприяли б позитивному психологічному мікроклімату в колективах.</p>

Зміст навчальної дисципліни.

	Лекції	семінарські /практичні/ лабораторні заняття	Індивідуальна робота	Методи навчання: вербальні (навчальна лекція; дискусія тощо), інтерактивні методи (ситуаційний аналіз, ситуаційне моделювання, опрацювання дискусійних питань), кейс-метод та моделювання професійної діяльності психолога. Методи оцінювання: усний контроль (усне опитування, оцінка участі у дискусіях і т. д.), тестовий контроль (тести закритої форми: тест-альтернатива, тест-відповідність). Форма контролю: іспит
Змістовний модуль 1. Загальні положення про медіацію				
Тема 1. Теорія конфліктів	2	2	8	
Тема 2. Стратегії поведінки в конфлікті та альтернативні методи вирішення конфліктів	2	2	8	
Тема 3. Медіація як метод вирішення конфліктів	2	2	8	
Тема 4. Учасники медіації	2	2	8	
Тема 5. Процедура медіації	2	2	8	
ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2. Медіація в різних сферах суспільного життя				
Тема 6. Медіація в судовому розгляді	2	2	8	
Тема 7. Сімейна медіація в Україні	2	2	8	
Тема 8. Шкільна медіація	2	2	8	
Тема 9. Медіація у трудових відносинах	2	2	8	
Тема 10. Посередництво в співтоваристві	2	2	8	
Всього	20	20	80 = 120	

Технічне обладнання та/або програмного забезпечення – офіційний сайт МАUP:

<http://maup.com.ua> У навчальному процесі використовуються навчальні класи, бібліотека, мультимедійний проектор та комп'ютер для проведення лекцій і семінарів з елементами презентації. Вивчення окремих тем і виконання практичних завдань вимагає доступу до інформації з Інтернету, який забезпечується безкоштовною мережею Wi-Fi.

Форми і методи контролю.

Контроль успішності студентів ділиться на поточний і підсумковий (семестровий).

Поточний контроль здійснюється під час практичних (семінарських) занять, метою яких є систематична перевірка розуміння та засвоєння теоретичного навчального матеріалу, вміння застосовувати теоретичні знання при виконанні практичних завдань і т. д. Можливості поточного контролю надзвичайно широкі: мотивація до навчання, стимулювання навчально-пізнавальної активності, диференційований підхід до навчання, індивідуалізація навчання і т. д.

Форми участі студентів у навчальному процесі, які підлягають постійному контролю:

- усна доповідь;
- доповнення, запитання до відповідального;
- систематична робота на семінарських заняттях, активність при обговоренні питань;
- участь у дискусіях, інтерактивних формах організації занять;
- аналіз законодавства та монографічної літератури;
- письмові завдання (заліки, контрольні, творчі роботи, есе тощо);
- підготовка тез, коротких викладів навчальних чи наукових текстів;
- самостійне вивчення тем;

- Контроль успішності учнів ділиться на поточний і підсумковий.

- **Методи поточного контролю:** усний контроль (опитування, бесіда, звіт, повідомлення тощо); письмовий контроль (контрольна робота, есе, виклад матеріалу по заданій темі в письмовій формі і т. д.); комбінований контроль; презентація самостійної роботи; спостереження як метод контролю; тестовий контроль; проблемні ситуації.

Система оцінювання і вимог.

Таблиця розподілу балів, отриманих студентами

Теми	Поточний контроль знань										Модульний тест	Іспит	Загальна кількість балів
	Тема 1	Тема 2	Тема 3	Тема 4	Тема 5	Тема 6	Тема 7	Тема 8	Тема 9	Тема 10			
											20	40	100
Робота на семінарському занятті	2	2	2	3	2	2	1	1	1	1			

Таблиця містить інформацію про максимальних балів за кожен вид навчальної роботи студента.

При оцінюванні засвоєння кожної теми для поточної навчальної діяльності студента виставляються оцінки з урахуванням затверджених критеріїв оцінки з відповідної дисципліни.

Критерії оцінки результатів навчання студентів і розподіл одержуваних ними балів регламентуються Положенням про оцінювання академічних досягнень студентів ПАТ "ВНЗ "МАУП".

Модульне управління. Модульна контрольна робота з навчальної дисципліни "Академічні дослідження" проводиться у письмовій формі, у формі тестування, а саме тестів закритої форми: тест-альтернативний, тест-заочний.

Критерії оцінювання модульної контрольної роботи з навчальної дисципліни "Академічні дослідження":

При оцінці модульної тестової роботи враховуються обсяг і правильність виконаних завдань:

- оцінка "відмінно" (A) виставляється за правильне виконання усіх завдань (або понад 90% всіх завдань);

- оцінка "добре" (B) виставляється за виконання 80% всіх завдань;

- оцінка "добре" (C) виставляється за виконання 70% всіх завдань;

- оцінка "задовільно" (D) ставиться, якщо 60% запропонованих завдань виконано правильно;

- оцінка "задовільно" (E) ставиться, якщо більше 50% запропонованих завдань виконано правильно;

- оцінка "незадовільно" (FX) ставиться, якщо виконано менше 50% завдань.

Відсутність у модульної контрольної роботи - 0 балів.

Наведені вище оцінки перетворюються у рейтингові бали наступним чином:

"A" - 18-20 балів;

- "Б" - 16-17 балів;
 "З" - 14-15 балів;
 "D" - 12-13 балів.
 "E" - 10-11 балів;
 "FX" - менше 10 балів.

Підсумковий семестровий контроль з навчальної дисципліни «Основи медіації» є обов'язковою формою оцінки результатів навчання студента. Воно здійснюється в терміни, встановлені графіком навчального процесу та в обсязі навчального матеріалу, визначеному навчальною програмою навчальної дисципліни.

Підсумковий контроль проводиться у формі іспиту. Студент допускається до підсумкового контролю за умови, що він виконав всі види робіт, зазначені в таблиці.

Підсумкова (семестрова) оцінка з дисципліни, за якою передбачений іспит, формується з двох складових: результатів (оцінки) поточного контролю; екзаменаційної оцінки.

Максимальна кількість балів за поточний контроль - 60, за екзамен - 40.

Мінімальна сума, на яку іспит вважається зданим, становить 25 балів.

Оцінка за поточний контроль формується як сума рейтингових балів, отриманих студентом під час семінарів/практичних занять, і заохочувальних (при наявності) балів.

Після оцінювання відповідей студента на іспиті викладач підсумовує бали, отримані за поточні контрольні заходи, і бали за іспит для отримання підсумкової оцінки за курс.

Шкала оцінювання екзаменаційних завдань

Загальна кількість балів за всіма видами навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	
		Оцінка за національною шкалою для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	зараховано/незараховано (залік)
90 – 100	A	відмінно	зараховано
82 – 89	B	добре	
75 – 81	3		
68 – 74	D	задовільно	
60 – 67	E		
35 – 59	FX	незадовільно з можливістю перескладання	Не зараховано з можливістю перездачі
0 – 34	F	Незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	Не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

Оцінка додаткових (індивідуальних) видів освітньої діяльності. Додаткові (індивідуальні) види освітньої діяльності включають участь абітурієнтів у наукових конференціях, наукових товариствах і проблемних групах, підготовку публікацій і т. д. понад завдань, встановлених відповідною навчальною програмою навчальної дисципліни.

За рішенням кафедри претендентам, які брали участь у науково-дослідній роботі та виконували певні види додаткових (індивідуальних) видів освітньої діяльності, можуть бути нараховані заохочувальні (бонусні) бали за певний освітній компонент.

Заохочувальні бали не є нормативними і не включаються в таблицю розподілу отриманих студентами балів і основну шкалу системи оцінювання.

Один захід може бути підставою для нарахування заохочувальних балів лише за один найбільш значимий освітній компонент.

Загальна кількість балів, набраних студентами за виконання завдань для самостійної роботи, є однією із складових академічної успішності навчальної дисципліни. Самостійна робота по кожній темі у відповідності з робочою програмою навчальної дисципліни оцінюється в діапазоні від 0 до 3 балів з використанням стандартизованих узагальнених критеріїв оцінки знань.

Шкала для оцінки виконання самостійної роботи (індивідуальних завдань)

Максимально можлива оцінка самостійної роботи (індивідуальних завдань)	Рівень виконання			
	Відмінно	Добре	Задовільно	Незадовільно
2	2	1,5	1	0

Форми контролю: поточний контроль, заснований на виконанні практичної роботи; поточний контроль засвоєння знань, заснований на оцінюванні усних відповідей на питання, повідомлень, звітів і т. д. (на практичних (семінарських) заняттях); індивідуальний або колективний проект, що вимагає формування практичних навичок і умінь студентів (вибіркова форма); вирішення ситуаційних завдань; конспект, складений за самостійно досліджуваною темою; тестування, виконання письмового тесту; проекти статей, тез виступів та інші публікації, інші форми, сприяють повному засвоєнню освітньої програми і послідовному розвитку навичок ефективної самостійної професійної (практичної й науково-теоретичної) діяльності на високому рівні.

Для оцінки результатів навчання студента протягом семестру використовується 100-бальна оціночна шкала national та ECTS

Зведена шкала оцінювання: національна та ECTS

Загальна кількість балів за всіма видами навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	
		Оцінка за національною шкалою для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	зараховано/не зараховано (залік)
90 – 100	A	відмінно	зараховано
82 – 89	B	добре	
75 – 81	3		
68 – 74	D	задовільно	
60 – 67	E		
35 – 59	FX	незадовільно з можливістю перекладання	Не зараховано з можливістю перездачі

0 – 34	F	Незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	Не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни
--------	---	--	---

Політика курсу.

- регулярно відвідувати лекції і практичні заняття;
- систематично і активно працювати на лекціях і практичних заняттях;
- надолуження пропущених занять;
- виконувати завдання, передбачені навчальною програмою, у повному обсязі і з належною якістю;
- виконувати контрольну та іншу самостійну роботу;
- дотримуватися норм академічного поведінки та етики.

Курс " Основи медіації " передбачає освоєння і дотримання принципів етики і академічної сумлінності, зокрема, орієнтацію на запобігання плагіату в будь-яких його проявах: всі роботи, доповіді, есе, реферати та презентації повинні бути оригінальними і авторськими, не перевантаженими цитатами, які повинні супроводжуватися посиланнями на першоджерела. Розглядаються порушення академічної доброчесності: академічний плагіат, самоплагіат, фабрикація, фальсифікація, копіювання, обман, підкуп, упереджена оцінка.

Оцінка студента орієнтована на отримання балів за активність на семінарських заняттях, виконання завдань для самостійної роботи, а також виконання завдань, здатних розвинути практичні навички і вміння, за що можуть нараховуватись додаткові (бонусні) бали (участь у круглих столах, наукових конференціях, наукових конкурсах серед студентів).

Методичне забезпечення навчальної дисципліни

Навчально-методичні матеріали, що забезпечують підтримку дисципліни: конспекти лекцій, методичні рекомендації з проведення практичних (семінарських) занять та методичні рекомендації для самостійної роботи студентів вищих навчальних закладів з навчальної дисципліни " Основи медіації " .

Рекомендовані джерела інформації:

1. Закон України "Про медіацію". Науково-практичний коментар. Станом на 1 квітня 2023 р. / Під редакцією доктора юридичних наук, проф. Н.А. Ломоносова. Кармази О. О., кандидат юридичних наук, доц. Професор. Федоренко Т. В., кандидат юридичних наук, доц. Професор. Родзинка Видавництво: Талком, 2023. 241

с. https://uu.edu.ua/upload/Nauka/naukovi_vydannia/komentar_pro_mediaciju_compressed.pdf

2. Медіація у професійній діяльності юриста: навчальний посібник / автори: Т. Білик, Р. Гаврилук, В. Городиський [та ін]; під ред. Н. Крестовской, Л. Ромадзе. - Одеса: Екологія, 2019. - 456 с.

3. Логвиненко М. І., Кордунян В. В. Шлях до медіації. Суми, Видавничо-виробниче підприємство "Мрія", 2022. 336 с.

4. Альтернативні методи вирішення цивільних спорів за законодавством України: Навчальний посібник / Верба-Сидор О. Б., Воробель Ю. Б., Грабар Н.М., Дутко А. О., Юркевич Ю. М.; під редакцією к. ю.н., доц. Проф. О. Б. Верба-Сидор. Львів: Львівський державний університет внутрішніх справ, 2021. 416 с.

5. Рахліс Ст. Л., Павленко О. О. Переговори та медіація: Навчальний посібник для підготовки професійного парламентаря. Дніпровське ТОВ "Дріант", 2-е виправлене видання, 2021 р. 344 с. Додаткова література
6. Бицай А. В. Участь юриста у медіації: Монографія / А. В. Бицай; під загальною редакцією доктора юридичних наук, професора О. Р. Яновської. – К: Алерта, 2017. – 260 с.
7. Буц В. О. Розгляд цивільних спорів третейськими судами України. Одеса: Фенікс, 2017. 212 с.
8. Відновне правосуддя в кримінальному процесі України: навчальний посібник. під редакцією Ст. Ст. Землянської. Київ, 2008. 200 с.
9. Введення в альтернативне вирішення спорів: навчальний посібник / Р. В. Анікіна, Ю. В. Білоусов, Н. Л. Бондаренко-Зелінська [та ін]; під ред. У. Хеллманна, Н. Л. Бондаренко-Зелінська. Хмельницький: Хмельницький університет управління та права, 2017. 234 с.
10. Гриб А. М., Михайлов О. М. Становлення та розвиток інституту примирення на українських землях (IX століття - 1917): монографія. Одеса: Фенікс, 2018. 202 с.
11. Документи медіатора: збірник зразків документів / О. В. Коротюк, доктор юридичних наук. Київ: ОВК, 2024. 198 с. <https://owk.com.ua/wa-data/public/site/data/zmist/111.pdf>
12. Збірник статей "5 років діалогу та 25 років медіації в Україні: від конфронтації до розуміння" [редактори-упорядники: А. Гусев, К. Гусева, Р. Похмелкіна. Під загальною редакцією В. Терещенко] - Київ: ВАЙТІ, 2019. - 340 с.: іл. - Англ., російська, українська. <https://www.osce.org/files/f/documents/3/6/448168.pdf>
13. Зер Р. Зміна об'єктива: новий погляд на злочин та правосуддя. Київ: Пульсарий, 2004. 224 с.
14. Зозуля О. О. Міжнародний змішаний арбітраж: досвід та національна практика:
15. Кодекс етики медіатора NAMU. URL: <http://namu.com.ua/ua/info/mediators/ethical-code/>
16. Конфліктологія та медіація: Підручник / Упорядник в. І. Докаш; Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича. Чернівці: Чернівецький національний університет: Рута, 2018. - 247 с.
17. Мазаракі, Н.А. Медіація в Україні: теорія і практика: Монографія / Н. А. Мазаракі; Київський національний торговельно-економічний університет, [Інститут законодавства Верховної Ради України]. Київ: Київський національний торгово-економічний університет, 2018. - 275 с.
18. Медіація як альтернативний метод вирішення спорів: вітчизняний та зарубіжний досвід: монографія / В. Б. Бачук, Т. В. Водоп'ян, В. Д. Гвоздецький, в. І. Гришко [та 18 інших]; під ред. в. І. Цимбалюка; Міністерство освіти і науки України. - Львів; Рівне: Видавництво "Новий світ-2000", 2021. - 171 с.
19. Міжнародний комерційний арбітраж. Хмельницький: Хмельницький університет управління та права, 2015. 203 с.
20. Нестор Н. Ст. Впровадження медіації в кримінальний процес України: проблеми теорії і практики: монографія. Київ: Алерта, 2018. 182 с.
21. Основні принципи навчання базовим навичкам медіатора / Під ред. К. Б. Наровської. К.: Видавництво Ст. Захаренко, 2019. 32 с.
22. Огляд світового досвіду впровадження інституту медіації в податкові правовідносини / під ред. В. І. Подика. Хмельницький: ФОП Мельник А. А., 2019. 58 с.
23. Спектор О. М. Альтернативні методи вирішення цивільних спорів: світовий досвід та перспективи застосування в правовій системі України. К.: Фенікс, 2013. 159 с.
25. Фішер Р, Юрій У., Паттон Ю. Шлях до згоди. Як вести переговори, не здаючи позицій. Київ: Основи, 2016. 220 с.
26. Яхно Т. П., Куревина В. О. Конфліктологія та теорія переговорів. Київ: Центр учбової літератури, 2012. 168 с.

Інформаційні ресурси в мережі Інтернет

1. Законодавство України: офіційний сайт Верховної Ради України. URL:

<http://zakon.rada.gov.ua>

2. Офіційний веб-сайт Всесвітньої торгової організації. URL: <https://www.wto.org>.
3. Веб-сайт mediation-help.com URL: <https://www.mediation-help.com/pravyla-korystuvannya-sajtom/>
4. Некомерційний незалежний інформаційний ресурс. URL <https://mediators.com.ua/>
5. Український центр медіації. <https://www.ukrmediation.com.ua>
6. Національна асоціація медіаторів України <http://namu.com.ua>
7. Українська академія медіації <https://mediation.ua> Терміни і перенесення строків

